

TEKSTEN BIJ DE DAMIAANBEZINNING

Dia 1

Honderdttwintig jaar na zijn dood wordt Damiaan heilig verklaard.

Dit is wellicht te danken aan het pleidooi van moeder Theresa. Voor velen was het temperament van Damiaan niet te verzoenen met wat klassiek onder een 'heilig' leven werd verstaan. (naar p. 7)

Dia 2

We kennen Jozef de Veuster vooral als volwassen man, o.a. via zijn brieven. Over zijn kindertijd en jeugd weten we veel minder. Hij geeft zelf aan dat die periode niet bijzonder was en dat zijn echte leven begon op de dag van zijn professie in Parijs of zijn priesterwijding in Honolulu. (naar p. 11)

Dia 3

In het jonge België van de negentiende eeuw kende de katholieke kerk een geweldige heropleving. Damiaans oudere broer, de latere pater Pamfiel, trad in in de congregatie van de Heilige Harten van Jezus en Maria, de picpussen. Toen zijn zus Eugenie in het klooster aan tyfus stierf, verving zijn lievelingszus Pauline haar in het klooster. Dit alles moet indruk gemaakt hebben op de 13-jarige. (naar p. 15 en 18)

Dia 4

De toekomst van Jozef lag in het familiebedrijf. Maar hijzelf zag het anders. Na veel aandringen trad hij ook in in dezelfde orde als zijn broer. Omwille van zijn geringe opleiding mocht dit niet als kandidaat-priester, wel als broeder.

De congregatie vroeg de oudere Pamfiel te vertrekken naar haar missiepost op de Hawaï-eilanden. Maar in Leuven heerste rond die tijd een tyfusedemie en Pamfiel werd besmet. De onstuimige Damiaan rook zijn kans. Had ook zijn zus Pauline niet de plaats ingenomen van Eugenie? (naar p. 18 – 31)

Op de Hawai-eilanden waren ook protestantse zendelingen actief. Elke priestermissionaris was er van tel. Daarom wellicht werd Damiaan amper twee maanden na zijn aankomst in de kathedraal van Honolulu toch priester gewijd. Hij leerde de taal van de Kanaken. De plaatselijke bevolking noemde hem Kamiano, een vervorming van Damiaan. Damiaan hoorde over de melaatsenkolonie op het eiland Molokai. Er was niet permanent een priester aanwezig, want dat was te risicovol en te wreed. Damiaan was drieëndertig jaar, even oud als Jezus zelf ooit was geworden. Wat had hij al met zijn leven gedaan? Hij was er meer dan ooit klaar voor. 'Heer, zend mij!' (naar p. 33 - 41)

Dia 5

Damiaan zette op 10 mei voet aan wal in de melaatsenkolonie. Nu, meer dan een eeuw later, is die dag zijn feestdag in de kerkelijke kalender. De boot vervoerde ook een vijftigtal melaatsen, die vertrokken naar hun ballingsoord. Naar Molokai ging je om te sterven. Damiaan was dus een vreemde passagier. Hij was kerngezond en jong. In welke mate besefte hij dat zijn keuze hem het leven kon kosten? (naar p. 47)

Die 6

De kolonie was aan drie kanten omgeven door een onstuimige oceaan, aan de landkant was ze afgesneden van de rest van het eiland door een steile rotswand, de pali. Die rees op als een zeshonderd meter hoge muur. (p. 49)

Dia 7 tot 13

Vanuit de Gezondheidsraad verdedigde men de verbanning als toepassing van de wet. De kerken steunden deze harde aanpak. Ze baseerden zich hiervoor op de regels in het boek Leviticus: "Wie door melaatsheid is aangetast, moet apart en buiten het kamp wonen". Christenen hadden in de Bijbel ook verder kunnen lezen. In het Nieuwe Testament ontmoet Jezus geregeld melaatsen. (naar p. 50 – 52)

Toen Damiaan aankwam, heerste de geur van de dood in Kalawao. Damiaan vergeleek het met de lijkgeur van Lazarus: Heer, hij riekt al. Ook wie nog niet in het laatste stadium van de ziekte verkeerde, was in de greep van de dood. Een grote bandeloosheid was het gevolg: wat had hun leven immers nog te betekenen? (naar p. 50)

Ondanks zijn walging voor de wonden en de verminkingen, ondanks de ondraaglijke stank, zegende hij de stervenden, omhelsde hij de zieken, at hij met hen uit dezelfde schotel, deelde hij hun pijn. (naar p. 52)

Hen beminnen kon voor hem niet op afstand: hij wou ze ook fysiek nabij zijn. Ging bij Jezus ook niet iedere ontmoeting gepaard met een aanraking en een woord? (naar p. 52 – 53)

Dia 14

Hij wilde een vader zijn voor alle melaatsen, ook voor diegenen die hij niet wist te bekeren tot zijn geloof. Het is opvallend dat zijn inzet vanuit protestantse en anglicaanse hoek erg gesteund werd. Terwijl zijn oversten zich naast de bewondering, ook bleven blindstaren op wat ze zagen als zijn kleine kanten. (naar p. 87)

Dia 15

Kamiano timmerde doodskisten en begroef eigenhandig de doden. Hij maakte een hekwerk rond het kerkhof om de varkens te beletten de lijken op te graven. Menselijke en christelijke waardigheid. Hij doopte, ging de eucharistie voor, hoorde biecht, gaf de laatste sacramenten. (naar p. 57 – 58)

Dia 16

Damiaan ging het gevecht aan tegen de zinloosheid, de leegte en de wanhoop. Daar kon hij zich erg kwaad in maken. Hij bood hun alternatieven. Hij leerde hen voor zichzelf en voor de anderen te zorgen. Hij verzoende hen niet alleen met elkaar, hij verzoende hen ook met God. (naar p. 65)

Dia 17

Damiaan had bijzondere aandacht voor de weeskinderen. Ieder jaar werden tien tot twintig kinderen, zonder begeleiding aan land gezet. Damiaan wist dat zij in het bijzonder gevaar liepen verwaarloosd en misbruikt te worden. (naar p. 74)

Dia 18

Het allergrootste geschenk van Damiaan was dat hij erin slaagde de ordeloze bende om te vormen tot een levende gemeenschap rond Christus, waar men ook voor elkaar zorg leerde dragen. Nu de drijfveren van het katholieke missiewerk minder goed met onze tijdsgeest sporen, wordt dit wat terzijde geschoven en wordt vaker de nadruk gelegd op Damiaan als praktische probleemplosser: de man van de twaalf beroepen: timmerman, loodgieter, doodgraver, rechter,... (naar p. 80 – 81, naar p. 66)

Dia 19

Een keikop, zo wordt Damiaan vaak voorgesteld. Hij was ook een doorzetter, een koppig man. Zeker als het erop aan kwam de zaak van de melaatsen te regelen of zijn roeping te volgen. Zonder die karaktertrek zou hij, in de extreme omstandigheden waarin hij terecht was gekomen, wellicht niet veel hebben bereikt. Hierdoor had hij niet altijd de makkelijkste relaties met zijn medebroeders en zijn oversten. (naar p. 111)

Dia 20

Ziek worden en alsmaar minder kunnen, was voor de energieke Damiaan een zware beproeving. 'Wij melaatsen' kreeg nu wel een bijzondere betekenis. Maar nog zwaarder viel hem de eenzaamheid. Hij had behoefte aan een confrater. Hij bekommerde zich niet om zijn lichaam, wel om zijn ziel. (naar p. 128 – 129)

Dia 21

enkel begeleidingsmuziek

Dia 22

Zijn plan om zich in Honolulu te laten verzorgen en zijn biecht uit te spreken, werd door zijn oversten afgewezen. Als melaatse mocht hij het eiland niet meer verlaten. Ondanks hun harde woorden: 'Uw pretenties, mijn waarde pater, zouden ons aantonen dat u noch tact heeft, noch liefde ten opzichte van uw naaste en dat u alleen maar rekening wilt houden met uzelf. Dat is te veel egoïsme...' schikte hij zich in zijn lot. (naar p. 131)

Dia 23

Het nieuws dat de apostel der melaatsen nu zelf melaats was, ging de wereld rond. Van overal begonnen steunbetuigingen en giften toe te stromen. In zijn dankbrieven lees je zijn bekommernis over het welzijn van zijn naaste, maar geen spatje ijdelheid. (naar p. 144)

Dia 24

Jarenlang had Damiaan erop aangedrongen dat er enkele zusters zich in de kolonie zouden komen vestigen. 'Heel eigenaardig, om van New York tot Honolulu te komen hadden ze maar enkele weken nodig, maar van Honolulu naar Molokaï duurde het meer dan vier jaar', zegt zijn personage in een gelijknamige film.

Hij koesterde de hoop om te mogen sterven op Palmzondag, de dag dat het lijdensverhaal van Jezus gelezen wordt. Maar zelfs heiligen sterven niet op de dag die hen het beste uitkomt. Eén dag later stierf hij in de armen van zijn helper en werd hij begraven op de plaats die hij zelf had uitgekozen, vlak bij zijn kerk. (naar p. 170 – 171, naar p. 187 – 188)

Vanaf dia 25

Damiaan stierf haveloos, maar zijn nalatenschap was overvloedig. Toen op Molokaï de kolonie plaats moest maken voor de uitbreiding van de naastgelegen stad, was men bang dat het graf van Damiaan zou verwaarloosd worden. Dat de overbrenging van de stoffelijke resten misschien tegen de wil van Damiaan zelf inging, was blijkbaar geen punt. Na de opgraving werd het lichaam in Panama toevertrouwd aan het schoolschip de Mercator. Bijna een halve eeuw na zijn dood kreeg Kamiano een triomfantelijk onthaal. Honderdduizenden mensen stroomden in Antwerpen samen. Het werd een postume triomftocht richting Leuven, een massamanifestatie die wellicht zijn gelijke in de geschiedenis niet kent. (naar p. 201, naar p. 209 – 210)

Dia 30

Wat kan een negentiende-eeuwse heilige ons zeggen in deze tijd? We krijgen in dit mediatijdperk dagelijks helden voorgeschoteld, die even snel weer van hun voetstuk tuimelen.

Het getuigenis van Damiaan toont aan dat er schoonheid, vreugde en menswaardigheid te vinden is, zelfs in de diepste ellende. Misschien juist daar.

Zijn liefdevolle aanwezigheid alleen bracht al hoop. Meer nog dan met zijn woorden, toonde Damiaan met zijn daden aan dat de echte dienst van God nooit losstaat van de dienst aan de mensen. De evangelische zorg voor de minsten van de Mijnen, heeft Damiaan in zijn omgeving consequent beleefd. Aan zulke helden heeft ook onze tijd grote nood. (naar p. 217 – 219)